

Finansdepartementet

Skatte- och tullavdelningen

Promemoria om reformerad
förmögenhetsskatt

Februari 2007

Sammanfattning

Regeringen meddelade i budgetpropositionen för 2007 att förmögenhetsskatten bör avskaffas successivt under mandatperioden. I promemorian föreslås ett första steg genom en halvering av skattesatsen för alla skattepliktiga tillgångar, utom fastigheter och bostadsrätter från 1,5 till 0,75 procent för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser. För fastigheter och bostadsrätter skall skattesatsen ligga kvar på 1,5 procent. För ideella föreningar, stiftelser och vissa samfund föreslås skattesatsen sänkas från 1,5 till 0,75 promille.

Förmögenhetsskatten har sannolikt bidragit till att mångmiljardbelopp lämnat landet och svenska småföretagare har påverkats negativt av denna riskkapitalflykt. Förmögenhetsskatten är också svår att kontrollera och administrativt krånglig. En halvering av skattesatsen på finansiella tillgångar bedöms ha en positiv effekt på riskkapitalförsörjningen till näringslivet och därmed möjligheten att investera och nyanställa.

En halvering av förmögenhetsskatten undanröjer bara delvis Lex Uggle-problematiken, dvs. att ägare till onoterade aktiebolag m.m. riskerar att få betala förmögenhetsskatt på kapital som behövs i företaget för investeringar och nyanställningar. Därför föreslås att alla tillgångar i ett företag skall vara fria från förmögenhetsskatt oavsett om det är fråga om arbetande kapital eller kapitalförvaltning. Undantag görs för sådan bostad i företaget som används av delägaren för privat boende.

Lagändringarna föreslås träda i kraft under 2007 och tillämpas första gången vid 2008 års taxering.

Innehållsförteckning

1	Lagtext.....	4
1.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.....	4
2	Bakgrund	6
3	Bestämmelser om förmögenhetsskatt.....	7
3.1	Huvuddragen i förmögenhetsbeskattningen	7
3.2	Aktier och andra delägarätter	8
3.3	Fastighet och bostadsrätt m.m.....	10
3.4	Kontanter, bankmedel, lösöre m.m.	11
3.5	Skattefrihet för företagstillgångar	11
4	Sänkt skattesats för finansiella tillgångar och andra tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter.....	13
4.1	Förslaget allmänna utformning	13
4.2	Olika skattesatser för olika tillgångar kräver en uppdelning av den beskattningsbara förmögenheten.....	15
5	Lex Uggle avskaffas	18
5.1	Principiella utgångspunkter	18
5.2	Skattefrihet för finansiella tillgångar i onoterade aktiebolag m.m.	21
6	Konsekvenser för de offentliga finanserna m.m.....	23
7	Författningskommentarer	24
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.....	24

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

dels att 14 och 20 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 19 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹

Vid värdering av delägarrätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som inte är marknadsnoterad samt andel i handelsbolag beaktas *tillgångar och skulder i den juridiska personen respektive i handelsbolaget i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av delägaren och inte annat följer av andra stycket eller 13 §. Om tillgången eller skulden ingår i en rörelse hos den juridiska personen respektive handelsbolaget, anses detsamma gälla för delägaren, dock inte i fråga om tillgång som för delägaren vid direkt innehav omfattas av 3 § första stycket 1 och därtill hänförlig skuld.*

Vid värdering av delägarrätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som inte är marknadsnoterad samt andel i handelsbolag beaktas *endast sådan tillgång i den juridiska personen respektive i handelsbolaget som omfattas av 3 § första stycket 1–3 och därtill hänförlig skuld. Tillgången och skulden beaktas i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av delägaren. Bestämmelsen gäller inte andel i investeringsfond.*

Vid värdering av andel i investeringsfond som inte är marknadsnoterad beaktas tillgångar och skulder i fonden i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av delägaren och inte annat följer av tredje stycket eller 13 §.

Aktie i ett aktiebolag som är hemmahörande i Sverige och som inte är marknadsnoterad tas upp till 80 procent av marknadsvärdet om ett aktieslag i bolaget har varit inregistrerat vid svensk börs under beskattningsåret.

Har en andel i ett handelsbolag ett negativt värde, får detta beaktas av delägare som inte har förbehållit sig ett begränsat ansvar för bolagets förbindelser.

¹ Senaste lydelse 2000:1345.

19 a §

Den beskattningsbara förmögenheten delas upp i två olika tillgångsslag;

1. tillgångar som avses i 3 § första stycket 1–3 och

2. övriga tillgångar.

Uppdelningen görs utifrån tillgångsslagens respektive andel av de skattepliktiga tillgångarna såsom de tagits upp vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten.

För personer som sambeskattas enligt 21 § görs uppdelningen på tillgångsslag gemensamt. Vid beräkningen av tillgångsslagens andelar av de sammanlagda tillgångarna skall en fordran mellan personer som sambeskattas inte beaktas.

20 §

För fysisk person, dödsbo och familjestiftelse är skattesatsen 1,5 procent. För annan juridisk person är skattesatsen 1,5 promille.

För fysisk person, dödsbo och familjestiftelse är skattesatsen 1,5 procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten som enligt 19 a § är hänförlig till tillgångar som avses i 3 § första stycket 1–3. För den del av den beskattningsbara förmögenheten som enligt 19 a § är hänförlig till övriga tillgångar är skattesatsen 0,75 procent.

För annan juridisk person är skattesatsen 0,75 promille.

Denna lag träder i kraft under 2007 och tillämpas första gången vid 2008 års taxering.

2 Bakgrund

Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, volym 1, s. 150 ff.) aviserat att förmögenhetsskatten bör avskaffas under mandatperioden. I ett första steg planeras att skattesatsen för finansiella tillgångar och reala tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter halveras från 1,5 procent till 0,75 procent för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser. För fastigheter och bostadsrätter är inriktningen att skattesatsen till en början bör ligga kvar på 1,5 procent. För ideella föreningar, stiftelser och vissa samfund bör skattesatsen sänkas från 1,5 promille till 0,75 promille. Olika skattesatser för olika tillgångar kräver en uppdelning av den beskattningsbara förmögenheten. I denna promemoria redovisas ett förslag på hur en sådan uppdelning skall gå till.

Enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt är tillgångar som ingår i näringsverksamhet inte skattepliktiga (företagstillgångar). Det förekommer dock att ägare till onoterade aktiebolag beskattas för överskott som uppkommit i bolagets verksamhet och som förvaltas av bolaget. Skatteverket har i ett antal uppmärksammade fall genomfört granskningar av onoterade aktiebolag och deras ägare. Syftet med granskningarna var att identifiera företag med stora likvida överskott och pröva om dessa tillgångar kunde anses rörelsefrämmande och därmed förmögenhetsskattepliktiga. Flera företag bedömdes ha tillgångar som av verket inte ansågs hänförliga till den förmögenhetsskattefria näringsverksamheten. Skatteverkets granskning har visat på problem med nuvarande regler. Reglerna har framställts som att de hindrar företag från att växa. Ägaren riskerar nämligen att få betala förmögenhetsskatt på kapital som behövs i företaget för investeringar och nyanställningar. Reglerna innebär även svåra tillämpningsproblem för Skatteverket. I medierapporteringen har denna problematik benämnts *Lex Ugglan*².

En halverad skattesats på finansiella tillgångar innebär att *Lex Ugglan*-problematiken också kommer att halveras. I och med att problemet med *Lex Ugglan* inte helt försvinner år 2007 har frågan återigen uppmärksamats. I en interpellationsdebatt i riksdagen den 17 november 2006 (interpellation 2006/07:63) har finansministern förklarat att regeringen avser att undersöka möjligheten att avskaffa förmögenhetsbeskattningen av aktier i onoterade aktiebolag, dvs. att bolagens tillgångar skall vara fria från förmögenhetsskatt oavsett om det är fråga om arbetande kapital eller kapitalförvaltning.

I denna promemoria presenteras förslag på nya regler för förmögenhetsbeskattningen. Inriktningen är att reglerna skall träda i kraft under 2007 och att de skall tillämpas första gången vid 2008 års taxering.

² Ett av de företag som granskades av Skatteverket var artisten Magnus Ugglas företag.

3 Bestämmelser om förmögenhetsskatt

3.1 Huvuddragen i förmögenhetsbeskattningen

Uttaget av förmögenhetsskatt regleras i lagen om statlig förmögenhetsskatt, SFL. Skattskyldiga är fysiska personer och dödsbon samt vissa föreningar, samfund och stiftelser. Sambeskattning sker av makar som lever tillsammans och sambor som tidigare varit gifta med varandra eller som har eller har haft barn tillsammans. Dessutom sambeskattas föräldrar och hemmavarande barn under 18 år.

De skattepliktiga tillgångarna finns angivna i en uttömmande uppräkningslista. Tillgångar som inte ingår i uppräkningslistan är skattefria. Särskilda värderingsregler finns för olika slag av tillgångar. Fastighet i Sverige tas från och med år 2007 (taxering 2007) upp till det värde som gäller som underlag för fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9).

Skillnaden mellan den skattskyldiges tillgångar och skulder utgör den skattepliktiga förmögenheten. Skulder hänförliga till icke skattepliktiga tillgångar får normalt inte dras av. Skatten beräknas på den beskattningsbara förmögenheten. Den beskattningsbara förmögenheten är den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger ett fribelopp. Fribeloppet är 1,5 miljoner kronor för fysiska personer, dödsbon, familjestiftelser och föräldrar som endast sambeskattas med hemmavarande barn och 3 miljoner kronor för makar och sambor som sambeskattas. För annan juridisk person än dödsbo och familjestiftelse är fribeloppet 25 000 kronor. För fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser är skattesatsen 1,5 procent. För annan juridisk person är skattesatsen 1,5 promille.

Uttaget av förmögenhetsskatt och statlig inkomstskatt begränsas enligt lagen (1997:324) om begränsning av skatt. Principen är att ingen skall betala mer i skatt (inklusive kommunal inkomstskatt) än 60 procent av sin inkomst. Om skatten blir högre sätts förmögenhetsskatten och den statliga inkomstskatten ned med överskjutande belopp. Hälften av förmögenhetsskatten måste dock alltid betalas.

Den som är berättigad till skattereduktion för fastighetsskatt kan enligt lagen (2004:126) om skattereduktion för förmögenhetsskatt även medges skattereduktion för förmögenhetsskatt som belöper på reduktionsfastigheten (permanentbostaden). Skattereduktion för förmögenhetsskatt medges i huvudsak efter samma proportion som för skattereduktion för fastighetsskatt.

3.2 Aktier och andra delägarätter

Marknadsnoterade aktier

Skatteplikten för marknadsnoterade aktier regleras i 3 § första stycket 4 och 5 SFL. Utgångspunkten för aktier som skall förmögenhetsbeskattas är att de är hänförliga till placeringstillgångar. Med hänsyn härtill har skatteplikten till förmögenhetsskatt för marknadsnoterade aktier principiellt knutits till om aktierna är inregistrerade vid börs eller inte. Enligt nuvarande bestämmelser gäller därför som huvudregel att aktie i ett aktieslag som är inregistrerat vid börs i det land där aktiebolaget är hemmahörande tas upp som skattepliktig tillgång. Andra marknadsnoterade aktier är som huvudregel skattefria. Marknadsnoterad aktie i ett aktiebolag som är hemmahörande i Sverige är dock skattepliktig om ett aktieslag i bolaget den 29 maj 1997 eller senare har varit inregistrerad vid svensk börs. Andra marknadsnoterade aktier är skattepliktiga om de är inregistrerade vid börs i hemlandet eller onoterade där.

I propositionen till SFL anfördes att det är befogat att särbehandla kapital nedlagt i små och medelstora företag eftersom sådant kapital inte är att anse som placeringstillgångar i egentlig mening utan snarare är att hänföra till arbetande kapital. I syfte att skapa goda villkor för investeringar i små och medelstora företag angavs att sådant kapital därför borde vara befriat från förmögenhetsskatt. I propositionen konstaterades vidare att skälen för skattebefrielse för mindre och medelstora företag vägde tyngre än det motstående intresset av att marknadsnoterade aktier beskattas på ett likformigt sätt. Den möjlighet till avgränsning som i praktiken stod till buds för svenska aktier var då att göra en åtskillnad mellan aktier noterade på Stockholmsbörsens OTC- och O-lista respektive aktier som kvalificerat sig för och inregistrerats på A-listan (prop. 1996/97:117 s. 52 f).

Övriga noterade värdepapper såsom andel i investeringsfond, interimbevis, teckningsrättsbevis, delbevis, vinstandelsbevis avseende lån i svenska kronor, konvertibelt skuldebrev i svenska kronor samt termin och köp-, sälj- eller teckningsoption avseende aktie eller aktieindex samt andra tillgångar som avses i 52 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), IL, är enligt 3 § första stycket 7 SFL skattepliktiga under förutsättning att de är marknadsnoterade.

Enligt 48 kap. 5 § inkomstskattelagen är delägarätter eller fordringsrätter att anse som marknadsnoterade om de är föremål för notering på svensk eller utländsk börs eller annan kontinuerlig notering av marknadsmässig omsättning som är allmänt tillgänglig. Aktier och andra värdepapper som är inregistrerade eller noterade vid svensk eller utländsk börs uppfyller således kravet på marknadsnotering. Detsamma gäller aktie som är noterad på auktoriserad marknadsplats. Om ett värdepapper inte är inregistrerat eller noterat vid börs krävs för att det skall anses som marknadsnoterat att det är föremål för annan kontinuerlig notering av marknadsmässig omsättning som är allmänt tillgänglig.

OMX-listan

OMX AB (OMX) äger börser i Norden och Baltikum och har från och med den 2 oktober 2006 inrättat en gemensam nordisk börslista, OMX-listan. Den nya listan ersätter Stockholmsbörsens A- och O-lista samt listorna på Köpenhamnsbörsen och Helsingforsbörsen. OMX-listan innebär nya harmoniserade noteringskrav och ett enhetligt sätt att presentera de noterade bolagen. Den nya OMX-listan innebär enligt det prospekt som OMX offentliggjort inte några förändringar avseende den legala uppdelningen mellan inregistrerade och noterade aktier. Bolag som ansöker om notering på Stockholmsbörsen kommer även fortsättningsvis att kunna välja mellan att ha sina aktier inregistrerade eller noterade. Skatterättsnämnden har i ett förhandsbesked den 25 april 2006 (dnr 185-05/D) konstaterat att aktier som är noterade på den nya OMX-listan och använder beteckningen ”inregistrerade” kommer att vara förmögenhetsskattepliktiga medan aktier som enbart är noterade kommer att vara förmögenhetsskattefria. Förhandsbeskedet har inte överklagats.

Aktie i utländskt bolag

Aktie i ett utländskt bolag behandlas på samma sätt som aktie i svenskt bolag. Det innebär bl.a. att aktie i ett utländskt bolag är skattepliktig om aktieslaget är inregistrerat vid börs eller motsvarande i det land där bolaget är hemmahörande. Är det utländska aktieslaget däremot marknadsnoterat på annat sätt i hemlandet är aktien skattefri. När det gäller aktier i utländska bolag bör nämnas att Skatteverket i en skrivelse har angett vissa riktlinjer för bedömningen av vilka utländska marknadsplatser som kan betecknas som börs (RSV:s skrivelse 981118b). Skrivelsen har under hösten 2006 ändrats till följd av att Nasdaq fått ställning som börs och att samtliga listade aktier skall behandlas som inregistrerade. Detta medför enligt verkets bedömning att samtliga aktier i amerikanska bolag som är registrerade på Nasdaq från och med 2007 års taxering utgör skattepliktig tillgång vid förmögenhetsbeskattningen.

Huvuddelägare

En huvuddelägarers aktier är under vissa förutsättningar undantagna från skatteplikt. Undantaget gäller aktier som annars skulle tas upp som tillgång, dvs. aktier som är inregistrerade vid börs i det land där aktiebolaget är hemmahörande, marknadsnoterade aktier som den 29 maj 1997 var eller senare har varit inregistrerade vid svensk börs eller aktier som inte är marknadsnoterade i det land där aktiebolaget hör hemma men där det finns ett aktieslag i bolaget som är marknadsnoterat. Med huvuddelägare avses sådan aktieägare som ensam eller tillsammans med närstående innehade aktier direkt eller indirekt motsvarande minst 25 procent av röstvärdet för aktierna i bolaget vid utgången av år 1991 om aktierna var inregistrerade vid börs vid den tidpunkten eller, om inregistrering skedde senare, vid tidpunkten för inregistreringen eller, om det gäller aktier som har marknadsnoterats efter utgången av år 1996, vid tidpunkten för marknadsnoteringen.

Onoterade aktier och andelar

Vid beräkning av den skattepliktiga förmögenheten skall enligt 3 § första stycket 5 och 6 SFL som tillgång tas upp även onoterad aktie och annan sådan delägarrätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket IL. Med delägarrätt avses, bortsett från aktie, andel i ekonomisk förening samt olika slags rätter knutna till aktie som t.ex. delbevis och teckningsrättsbevis. Dessa delägarrätter saknar dock i de flesta fall förmögenhetsskattemässigt värde eftersom tillgångar i näringsverksamhet normalt sätt inte beaktas vid värderingen (14 § SFL och prop. 1996/97:117, s 84). Ägare till onoterade aktier i rörelsedrivande bolag har dock i praxis blivit förmögenhetsbeskattade enligt genomsynsprincipen för s.k. överskottslikviditet. Denna fråga behandlas närmare i avsnitt 3.5.

3.3 Fastighet och bostadsrätt m.m.

Vid beräkning av den skattepliktiga förmögenheten skall enligt 3 § första stycket 1 SFL tas upp privatbostadsfastighet och privatbostadsrätt. Termen privatbostadsfastighet har samma betydelse och tillämpningsområde som i IL. Enligt inkomstskattelagen avses med privatbostad ett småhus som till övervägande del används eller är avsett att användas av ägaren eller någon närstående till honom för permanent boende eller som fritidsbostad (2 kap. 8 §). Med privatbostadsfastighet avses, under förutsättning att småhuset är en privatbostad, småhus med mark som utgör småhusenhet, småhus på annans mark och småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet. Med privatbostadsfastighet avses också tomtmark om avsikten är att bygga en privatbostad på den (2 kap. 13 §). Även småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet som på ägarens begäran räknas som näringsfastighet enligt 2 kap. 9 § tredje stycket IL är skattepliktig enligt 3 § första stycket 2 SFL.

En privatbostadsrätt är enligt skattelagstiftningen en andel i ett privatbostadsföretag, om den till andelen knutna bostaden är en privatbostad. Med privatbostadsföretag avses en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt aktiebolag vars verksamhet till klart övervägande del består i att åt sina medlemmar eller delägare tillhandahålla privatbostäder i byggnader som ägs av föreningen eller bolaget. Definitionerna av privatbostadsföretag och privatbostadsrätt finns i 2 kap. 17 och 18 §§ IL. För att verksamhetskravet skall anses vara uppfyllt krävs normalt att minst 60 procent av hela taxeringsvärdet skall belöpa sig på lägenheter som upplåtits med bostadsrätt eller hyresrätt till medlemmar eller delägare (RSV S 1999:43). Ett privatbostadsföretag kan vara ett aktiebolag, en bostadsrättsförening eller en annan bostadsförening. Merparten av alla privatbostadsföretag är dock bostadsrättsföreningar.

Näringsfastigheter är normalt inte skattepliktiga. Lagstiftaren har dock ansett att det finns anledning att behandla andel i s.k. andelshus och även del av ett hyreshus som bebos av fastighetsägaren eller dennes närstående på samma sätt som privatbostad. Därför skall som skattepliktig tillgång tas upp även den del av en näringsfastighet som

inrymmer en bostadslägenhet som används eller är avsedd att användas av fastighetsägaren för eget eller närståendes boende, 3 § första stycket 3 SFL.

Av 4 § SFL följer att vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten får avdrag göras för skulder hänförliga till den skattepliktiga tillgången.

3.4 Kontanter, bankmedel, lösöre m.m.

Tillgångar på bankkonton, obligationer och riksgäldskonton är skattepliktiga, liksom icke marknadsnoterade fordringar. Tillgångar i form av privat pensionssparande är skattebefriade medan en livförsäkring (kapitalförsäkring) som inte utgör en pensionsförsäkring är skattepliktig.³ Kontant hushållskassa är skattefri upp till en värde på 25 000 kronor. Inre lösöre för personligt bruk som t.ex. möbler, konst, antikviteter, guld och obearbetade ädelstenar beskattas inte. Konst kan dock vara skattepliktig om den kan betraktas som en renodlad kapitalplacering. Yttre lösöre t.ex. bilar, båtar och ridhästar är skattepliktiga om de enskilt överstiger ett värde på 10 000 kronor.

3.5 Skattefrihet för företagstillgångar

Enligt 3 § första stycket 5 SFL skall en i Sverige obegränsat skattskyldig fysisk person bland sina förmögenhetsskattepliktiga tillgångar bl.a. ta upp värdet av onoterade aktier och andelar i handelsbolag. Vid värderingen av sådan delägarrätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket IL skall dock enligt 14 § SFL tillgångar och skulder i företaget beaktas i den omfattning som skulle ha gällt om de ägts direkt av delägaren. Om tillgången eller skulden ingår i en rörelse hos företaget anses detsamma gälla för delägaren. Det innebär t.ex. att maskiner och andra inventarier inte beaktas vid värderingen av aktierna. Detsamma gäller vid värderingen av onoterade aktier i bolag som driver jordbruk eller fastighetsförvaltning. Tillgångar som ingår i kapitalförvaltning är dock skattepliktiga, vilket innebär att skattepliktiga tillgångar som är hänförliga till kapitalförvaltning skall beaktas vid värderingen av onoterade aktier m.m. Avgränsningen av vilka tillgångar och skulder som ingår i en skattefri näringsverksamhet skall göras utifrån den juridiska personens synvinkel. I förarbetena till SFL anges att utan en sådan regel skulle omfattande tillgångar i form av aktier och andra värdepapper kunna undandras från underlaget för förmögenhetsskatt genom att en ägare till ett onoterat aktiebolag eller ett handelsbolag förlägger sin kapitalförvaltning till bolaget (se prop. 1996/97:117 s. 53).

I 1 § tredje stycket SFL anges att termer och uttryck som används i den lagen har samma betydelse och tillämpningsområde som i IL. Det

³ I en skrivelse till riksdagen den 1 februari 2007 har regeringen med anledning av en dom av EG-domstolen i det s.k. Danmarksmålet aviserat kommande förslag till ändrade skatteregler för pensionsförsäkringar. Förslaget innebär bl.a. att särreglerna om skattefrihet för s.k. kapitalpensionsförsäkringar vid förmögenhetsbeskattningen kommer att slopas (Regeringens skrivelse 2006/07:47).

betyder att innebörden av uttrycket ”ingår i en rörelse” får tolkas mot definitionen av rörelse i 2 kap. 24 § IL. Enligt paragrafens första mening avses med rörelse annan näringsverksamhet än innehav av kontanta medel, värdepapper eller liknande tillgångar. Avsikten är att förvaltning av värdepapper och liknande tillgångar skall falla utanför rörelsebegreppet (prop. 1999/2000:2 del 2 s. 44 f.). I ett undantag i lagrummets andra mening anges att om sådana tillgångar innehas som ett led i rörelsen räknas innehavet dock till rörelsen. Värderingsregeln i 14 § SFL syftar till att dels hindra skatteundandragande, dels säkerställa neutralitet och rättvisa i beskattningen. Principen är att den som handlar med värdepapper genom ett bolag skall behandlas på samma sätt som den som handlar direkt med värdepapper.

Hur gränsdragningen av om tillgångar i bolag är hänförliga till rörelsen eller till kapitalförvaltning skall gå till får bedömas från fall till fall och då måste sådana omständigheter som t.ex. vilken typ av verksamhet det är fråga om, omsättningens storlek, investeringsbehov och liknande vägas in. Om bolaget i förhållande till dessa faktorer anses ha för mycket finansiella tillgångar, s.k. överskottslikviditet, kan ägarna bli förmögenhetsskattepliktiga för överskottslikviditeten.

Exempel

Anta att aktierna i en mindre mekanisk verkstad skall värderas. Tillgångar i form av maskiner, verktyg och lager är naturligtvis arbetande kapital och skall inte beaktas vid förmögenhetsbeskattningen. Även tillgångar i form av pengar och värdepapper kan anses ingå i rörelsen i den omfattning som kan anses vara motiverad med hänsyn till kostnader i rörelsen, förestående investeringar etc. Om däremot bolaget äger marknadsnoterade aktier värda flera miljoner kronor kan det ifrågasättas om det inte är kapitalförvaltning. För sådana tillgångar kan således ägaren av bolaget bli skyldig att betala förmögenhetsskatt.

Frågan om gränsdragning mellan skattepliktiga och ej skattepliktiga förmögenhetstillgångar kan även uppkomma om näringsverksamheten bedrivs under enskild firma. För enskilda näringsidkare räknas enligt 13 kap. 7 § IL vissa tillgångar inte som tillgångar i näringsverksamhet utan som kapitalförvaltning. Dit hör bl.a. delägarätter, fordringsrätter och andelar i handelsbolag. Tillgångar som inte anses ingå i näringsverksamheten ingår i underlaget för förmögenhetsskatt.

Skatteverkets skrivelse

Skatteverket har i en skrivelse den 14 mars 2006 (dnr. 131 161383-06/1152) dragit upp vissa riktlinjer till ledning för förmögenhetsvärderingen av onoterade aktier inför upprättandet av 2006 års deklaration. I dessa riktlinjer anges några tumregler som verket kan förväntas följa vid värderingen. Skrivelsens syfte är att lämna en övergripande information till företagarna för att de skall kunna bedöma om deras aktier skall åsättas ett värde vid förmögenhetsbeskattningen. Skrivelsen anger vissa schabloner. Om bolaget bedriver rörelse i mer än ringa omfattning kan det vanligtvis förutsättas att finansiella tillgångar med marknadsvärde upp till 1 000 000 kronor innehas som ett led i den bedrivna rörelsen. Vidare bör frågan om bolaget innehar

rörelsefrämmande egendom, utom i undantagsfall, aktualiseras först om kassalikviditeten överstiger 200 procent. Enligt skrivelsen bör enbart den omständigheten att bolagets finansiella tillgångar tillfälligtvis är onormalt stora i regel inte medföra att de anses som rörelsefrämmande, såvida de inte har tillskjutits av ägaren. Storleken av enstaka års kassalikviditet bör alltså inte ensamt läggas till grund för att hänföra finansiella tillgångar till rörelsefrämmande egendom. Skatteverket har därefter i en skrivelse den 11 juli 2006 kompletterat och utvecklat informationen kring beskattning av företagsförmögenhet för att underlätta tillämpningen av gällande lagstiftning (dnr. 131 340505-06/113). I skrivelsen behandlas förmögenhetsbeskattning av finansiella tillgångar tillhöriga enstaka aktie- eller handelsbolag, koncerner, enskilda näringsidkare samt frågan om skattetillägg.

4 Sänkt skattesats för finansiella tillgångar och andra tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter

4.1 Förslagets allmänna utformning

Promemorians förslag: Skattesatsen för finansiella tillgångar och reala tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter halveras från 1,5 procent till 0,75 procent för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser. För ideella föreningar, stiftelser och vissa samfund sänks skattesatsen från 1,5 promille till 0,75 promille.

För fastigheter och bostadsrätter är skattesatsen fortfarande 1,5 procent.

Skälen för förslaget

För att en skatt skall vara allmänt accepterad bör den inte vara möjlig att planera bort. Den skall heller inte skada ekonomins funktionssätt. Förmögenhetsskattens många undantag och oenhetliga värdering av olika tillgångar snedvrider hushållens placeringsval och undergräver skattens legitimitet. Kapitalmarknadernas internationalisering har också gjort det enkelt för förmögna personer att flytta sitt sparande till andra länder. Skatten har sannolikt bidragit till att mångmiljardbelopp lämnat landet. Försörjningen av riskkapital till svenska småföretagare har också påverkats negativt. Förmögenhetsskatten är också kontrollmässigt och administrativt svår att hantera.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, volym 1, s. 150f.) aviserat att förmögenhetsskatten bör avskaffas under mandatperioden. Ett avskaffande av förmögenhetsskatten minskar incitamenten att placera förmögenheter utomlands och bidrar till att riskkapitalförsörjningen till näringslivet förbättras. Av statsfinansiella skäl anser regeringen att avskaffandet av förmögenhetsskatten bör ske

successivt. I ett första steg 2007 (taxeringsåret 2008) sänks skattesatsen för finansiella tillgångar och reala tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter från 1,5 procent till 0,75 procent för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser. För fastigheter och bostadsrätter som regleras i 3 § 1–3 SFL är inriktningen att skattesatsen till en början skall ligga kvar på 1,5 procent. Här avses privatbostadsfastighet och privatbostadsrätt, småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet som på grund av ägarens begäran enligt 2 kap. 9 § tredje stycket IL är näringsfastighet samt den del av en näringsfastighet som inrymmer en bostadslägenhet som används eller är avsedd att användas av fastighetsägaren för eget eller närståendes boende (se avsnitt 3.3).

Under arbetet med att ta fram ett förslag på hur en halvering av förmögenhetsskatten på tillgångar som inte är fastighet eller bostadsrätt skall se ut, har även andra alternativ än det nu aktuella övervägts. Ett sådant alternativ skulle vara att sänka värderingen av finansiella tillgångar till 50 procent av marknadsvärdet eller av de andra värden som utgör utgångspunkt för dagens värdering av vissa tillgångar. Detta alternativ kräver dock även en halvering och en uppdelning av de skulder som är hänförliga till aktuella tillgångar. En sådan modell skulle öka den administrativa bördan för Skattverket och en ökad kontrolluppgiftsskyldighet för de skattskyldiga och kreditinstitut, vilket bör undvikas. Valet av metod bör också ses i ljuset av att förmögenhetsskatten skall avskaffas successivt under mandatperioden. Det är även viktigt att de nya reglerna kan hanteras maskinellt inom ramen för nuvarande system, vilket förutsätter att reglerna görs förhållandevis schabloniserade.

Den successiva avvecklingen av förmögenhetsskatten måste också ske på ett ansvarsfullt sätt. Regeringens skattepolitik är de närmaste åren inriktad på att göra det mer lönsamt att arbeta, förstärka arbetsutbudet samt främja efterfrågan på arbetskraft och framväxten av nya företag. Dessa prioriterade uppgifter berör flera skatteområden. Det kräver svåra avvägningar och god ordning i de offentliga finanserna. Utrymmet för olika reformer måste vägas av i samlad ordning och är beroende av regeringens övergripande mål att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag.

Det fortsatta arbetet med att successivt avskaffa förmögenhetsskatten kommer även att omfatta frågan om amnesti. Regeringen avser att återkomma med besked i frågan i samband med ett slutligt avskaffande av förmögenhetsskatten.

Lagförslaget

Förslaget föranleder en ändring i 20 § lagen om statlig förmögenhetsskatt.

4.2 Olika skattesatser för olika tillgångar kräver en uppdelning av den beskattningsbara förmögenheten

Promemorians förslag: Den beskattningsbara förmögenheten delas upp i två olika tillgångsslag;

1. fastigheter och bostadsrätter och
2. övriga tillgångar.

Uppdelningen görs utifrån tillgångsslagens respektive andel av de skattepliktiga tillgångarna såsom de tagits upp vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten.

För personer som sambeskattas görs uppdelningen på tillgångsslag gemensamt. Vid beräkningen av tillgångsslagens andelar av de sammanlagda skattepliktiga tillgångarna skall en fordran mellan personer som sambeskattas inte beaktas.

Skälen för förslaget

Den skattepliktiga förmögenheten utgörs av värdet av den skattskyldiges skattepliktiga tillgångar med avdrag för dennes skulder. Den skattepliktiga förmögenheten bestäms med hänsyn till förhållandena vid utgången av beskattningsåret och beräknas för varje skattskyldig för sig. Förslaget om en sänkt skattesats på finansiella tillgångar och andra tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter påverkar inte beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten.

Som en utgångspunkt gäller att den beskattningsbara förmögenheten skall beräknas på sedvanligt sätt. Skillnaden ligger dock i att vid uträkning av skatten skall den beskattningsbara förmögenheten delas upp i två olika tillgångsslag. *Till det ena tillgångsslaget* hänförs skattepliktiga fastigheter och bostadsrätter, dvs. tillgångar som avses i 3 § första stycket 1–3 SFL. *Till det andra tillgångsslaget* hänförs övriga skattepliktiga tillgångar. Uppdelningen görs utifrån tillgångsslagens respektive andel av de sammanlagda skattepliktiga tillgångarna såsom de tagits upp vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten, dvs. före avdrag för skulder. Någon särskild uppdelning av skulder och fribelopp på olika skattepliktiga tillgångar skall inte göras. Genom att låta den på sedvanligt sätt beräknade beskattningsbara förmögenheten delas upp på de olika tillgångsslagen kommer skulder och fribelopp att implicit hänföras till respektive tillgång i proportion till tillgångarnas storlek. På så sätt kommer skulder och fribelopp att ha samma värde som de har enligt nuvarande regler. För fysisk person, dödsbo och familjestiftelse kommer förmögenhetsskatten att vara 1,5 procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten som är hänförlig till fastigheter och bostadsrätter. För den del av den beskattningsbara förmögenheten som är hänförlig till övriga tillgångar kommer skattesatsen att vara 0,75 procent. Metoden för uppdelningen av den beskattningsbara förmögenheten och hur skatten beräknas åskådliggörs i exempel 1.

Exempel 1

En ensamstående skattskyldig bor i en fastighet som vid förmögenhetsbeskattningen värderas till 2 miljoner kr. Den skattskyldige äger även aktier och andra finansiella tillgångar som värderas till 3 miljoner kr. Skulderna uppgår till 1 miljon kr. Den skattepliktiga förmögenheten uppgår till 4 miljoner kr (2 000 000+3 000 000-1 000 000). Den beskattningsbara förmögenheten uppgår efter avdrag för fribelopp till 2,5 miljoner kr (4 000 000-1 500 000). Enligt nuvarande regler betalar den skattskyldige 37 500 kr i förmögenhetsskatt.

Vid uträkning av skatten skall enligt förslaget den beskattningsbara förmögenheten delas upp på två olika tillgångsslag. Fastighetens andel av de sammanlagda skattepliktiga tillgångarna uppgår i exemplet till 40% (2 000 000/5 000 000) och de finansiella tillgångarnas andel till 60% (3 000 000/5 000 000). Förmögenhetsskatten på fastigheten uppgår till 15 000 kr (40% \times 2 500 000 \times 1,5%) och på de finansiella tillgångarna till 11 250 kr (60% \times 2 500 000 \times 0,75%), sammanlagt 26 250 kr. Enligt förslaget minskar förmögenhetsskatten från 37 500 kr till 26 250 kr, dvs. med 11 250 kr.

För personer som sambeskattas beräknas den skattepliktiga förmögenheten var för sig. Detta framgår av 22 § första stycket SFL där det också föreskrivs att om ett barn inte skall lämna självdeklaration för beskattningsåret enligt 2 kap. 2 § lagen (2001:1227) om självdeklaration och kontrolluppgifter (LSK), skall barnets tillgångar och skulder räknas in i föräldrarnas skattepliktiga förmögenheter. Enligt 3 kap. 2 § LSK behöver endast en av föräldrarna redovisa barnets tillgångar och skulder om barnet skall sambeskattas med båda föräldrarna. Om ett barn inte skall lämna självdeklaration fastställs alltså ingen skattepliktig förmögenhet utan barnets tillgångar och skulder ingår i en av föräldrarnas skattepliktiga förmögenheter.

Enligt 22 § SFL skall den beskattningsbara förmögenheten beräknas gemensamt för personer som sambeskattas. Vid beräkningen av den gemensamma beskattningsbara förmögenheten får underskott som uppstår hos någon av dem som skall sambeskattas räknas av mot de andras överskott. Enligt samma lagrum skall skatten beräknas på den gemensamma beskattningsbara förmögenheten och fördelas på de personer som skall sambeskattas efter förhållandet mellan deras skattepliktiga förmögenheter.

För personer som sambeskattas innebär förslaget i princip att den gemensamma beskattningsbara förmögenheten beräknas på sedvanligt sätt. Principen för hur den föreslagna uppdelningen på tillgångsslag skall göras är densamma som för ensamstående. De sammanlagda skattepliktiga tillgångarna räknas ihop och fördelas på de två tillgångslagen, dvs. på fastigheter och bostadsrätter samt på övriga tillgångar. Fördelningen på tillgångsslag görs utifrån tillgångarnas respektive andel av de gemensamma skattepliktiga tillgångarna före avdrag för skulder. Den uppdelade beskattningsbara förmögenheten multipliceras sedan med respektive skattesats. Den gemensamma skatten fördelas därefter på var och en efter förhållandet mellan deras skattepliktiga förmögenheter. Hur uppdelningen av den beskattningsbara förmögenheten går till i sambeskattningsfallen åskådliggörs i exempel 2.

Exempel 2

Ett gift par utan barn bor i en fastighet som värderas till 4 miljoner kr. Kvinnan äger hela fastigheten och har skulder på 2 miljoner kr. Mannen äger ett fritidshus som värderas till 2 miljoner kr och har inga skulder. Makarna äger var för sig 500 000 kr i aktier. Mannens skattepliktiga förmögenhet uppgår till 2,5 miljoner kr (2 000 000+500 000). Kvinnans skattepliktiga förmögenhet uppgår till 2,5 miljoner kr (4 000 000+500 000-2 000 000). Makarna innehar därmed hälften vardera av den beskattningsbara förmögenheten. Den gemensamma beskattningsbara förmögenheten uppgår efter avdrag för fribelopp till 2 miljoner kr (5 000 000-3 000 000). Enligt nuvarande regler betalar de 15 000 kr var i förmögenhetsskatt.

Vid uträkning av skatten skall enligt förslaget den gemensamma beskattningsbara förmögenheten delas upp på två olika tillgångsslag. Detta görs gemensamt mellan de personer som sambeskattas. Fastigheternas andel av de sammanlagda skattepliktiga tillgångarna uppgår i exemplet till 86% (6 000 000/7 000 000) och aktiernas andel till 14% (1 000 000/7 000 000). Förmögenhetsskatten på fastigheterna uppgår till 25 800 kr (86% \times 2 000 000 \times 1,5%) och på aktierna till 2 100 kr (14% \times 2 000 000 \times 0,75%), sammanlagt 27 900 kr. Den gemensamma skatten fördelas på makarna efter förhållandet mellan deras skattepliktiga förmögenheter. Eftersom makarna har lika stora skattepliktiga förmögenheter skall de betala 13 950 kr var i förmögenhetsskatt. Enligt förslaget minskar förmögenhetsskatten från 15 000 kr till 13 950 kr, dvs. med 1 050 kr.

Med differentierade skattesatser och en proportionering av skulderna förstärks de risker som redan finns i dag för skatteplanering genom olika transaktioner mellan de personer som skall sambeskattas. Skälet till detta är att skulderna fördelas på de olika tillgångsslagen utifrån tillgångarnas storlek. För att motverka denna förstärkta risk är det motiverat med en regel som hindrar skattemässigt betingade transaktioner mellan personer som sambeskattas. Vid beräkningen av tillgångsslagens andelar av de sammanlagda tillgångarna föreslås därför att fordringar mellan personer som sambeskattas inte skall beaktas. En fordran mellan sambeskattade kommer då inte att påverka hur stor andel av den beskattningsbara förmögenheten som skall fördelas på de olika tillgångsslagen. Förslaget innebär dock inte att en sådan fordran mellan personer som sambeskattas blir skattefri, utan den skall på samma sätt som i dag tas upp till beskattning och beaktas vid uträkningen av skatten. Det gäller även den skuld som är hänförlig till fordringen.

Lagförslaget

Bestämmelser med anledning av förslaget tas in i en ny 19 a § i lagen om statlig förmögenhetsskatt.

5 Lex Uggla avskaffas

5.1 Principiella utgångspunkter

Enligt lagen om statlig förmögenhetsskatt är tillgångar som ingår i näringsverksamhet inte skattepliktiga (företagstillgångar). Det förekommer dock att ägare till onoterade aktiebolag beskattas för överskott som uppkommit i bolagets verksamhet och som förvaltas av bolaget. Skatteverket genomförde 2004 en riktad kontroll mot ett hundratal företag i Stockholm vars syfte var att identifiera företag med stora likvida tillgångar och pröva om dessa tillgångar var rörelsefrämjande och därmed förmögenhetsskattepliktiga hos ägarna. Drygt hälften av dessa företags ägare blev senare upptaxerade för att de ansågs ha likvida tillgångar som var onormalt stora och därmed rörelsefrämjande. Förmögenhetsbeskattningen av s.k. överskottslikviditet har oroat många företagare. Nuvarande regler har framställts som att de hindrar företag från att växa. Ägaren riskerar nämligen att få betala förmögenhetsskatt på kapital som behövs i företaget för investeringar och nyanställningar. Reglerna innebär även svåra tillämpningsproblem för Skatteverket. Verket har genom riktlinjer försökt öka förutsebarheten för de företagare som kan komma att bli berörda av Lex Uggla. Riktlinjerna har minskat reglernas otydlighet, men reglerna kan fortfarande upplevas som oklara och svårtillämpade. Reglerna har också kritiserats för att de inte tillåter att latent skatteskuld beaktas vid värderingen av ägares andel i onoterade företag. Även om skattesatsen på finansiella tillgångar och andra tillgångar som inte är fastighet eller bostadsrätt halveras kommer den redovisade problematiken kring förmögenhetsvärderingen av onoterade aktier m.m. att finnas kvar, om än i mindre omfattning. Det finns ett starkt samhällsligt intresse av att företagen kan investera och därigenom bidra till att skapa tillväxt i ekonomin och nya jobb. Skattereglerna skall inte lägga hinder i vägen för detta. Utgångspunkten bör vara att företagens tillgångar behandlas lika oberoende av om det är fråga om arbetande kapital eller kapital som förvaltas i företaget.

Risken för skatteundandragande

En olikformig beskattning utgör alltid ett incitament för ett skattemässigt beteende i syfte att uppnå en lindrigare beskattning, varför en viss omföring av förmögenhet kan bli följden vid en slopad eller mindre ingripande Lex Uggla-beskattning. En bedömning av risken för skatteundandragande bör dock göras med utgångspunkt från att skattesatsen för finansiella tillgångar halveras 2007 och att regeringen har aviserat att skatten bör avskaffas helt under mandatperioden. Risken för skatteplanerande åtgärder minskar om skatteeffekten endast avser enstaka år. Det förhållandet att avkastningen på tillgångar som läggs in i bolag blir föremål för ekonomisk dubbelbeskattning utgör vidare en spärr mot att ansamla vinstmedel i bolag.

Vinst i aktiebolag beskattas med en skattesats på 28 procent. Det som blir kvar när bolagsskatten betalats kan antingen delas ut till företagaren i hans egenskap av aktieägare eller betalas ut som lön till företagaren i hans egenskap som anställd. Utdelning är inkomst av kapital och beskattas följaktligen med en skattesats på 30 procent hos aktieägaren (eller med 20 procent om det handlar om utdelningar inom utdelningsutrymmet för kvalificerade andelar eller med 25 procent om det handlar om övriga onoterade andelar). Avdrag får inte göras för medel som delas ut. Den sammanlagda skattebelastningen på utdelad vinst blir därmed knappt 50 procent (eller på ca 42 procent för det fall det handlar om kvalificerade andelar). Lön är avdragsgill men till skillnad från utdelningar skall bolaget betala socialavgifter på lönen. En företagare som tar ut lön från bolaget skall betala kommunal inkomstskatt på lönen och om lönen överstiger brytpunkten statlig inkomstskatt (20 eller 25 procent) på överskjutande del av lönen. För det fall statlig skatt betalas med 25 procent kommer den sammanlagda beskattningen på ett löneuttag att ligga på ca 68 procent.

En företagare kan dock inte välja fritt hur stor del av vinsten han vill ta ut som utdelning och hur stor del han vill ta ut som lön. Arbetsinkomster över brytpunkten för statlig inkomstskatt beskattas enligt en högre skattesats än kapitalinkomster. Det gör att skattebelastningen kan variera avsevärt mellan att ta ut företagets vinst som lön eller som utdelning. Det finns därför särskilda regler som begränsar hur stor del av vinsten som beskattas som kapitalinkomst – de s.k. 3:12 reglerna. Möjligheterna för ägare av fåmansföretag att ta ut bolagets vinst i form av utdelning är alltså begränsade. För den del av utdelning och kapitalvinster för fåmansföretag som beskattas i inkomstlaget kapital är skattesatsen 20 procent för kvalificerade andelar. För onoterade andelar som inte är kvalificerade är skattesatsen 25 procent.

När är det förmånligt att föra över direktägd skattepliktig förmögenhet till skattefritt indirekt ägande, dvs. överhängande risk för skatteundandragande?

Vid direkt innehav beskattas som nämnts ovan löpande avkastning och kapitalvinst med 30 procent. Vidare påförs för finansiella tillgångar förmögenhetsskatt med 0,75 procent av den beskattningsbara förmögenheten. Vid indirekt innehav genom ett aktiebolag beskattas först avkastningen i bolaget med 28 procent och sedan hos delägaren med 20 procent om det är kvalificerade andelar (eller 25 procent om det inte är kvalificerade andelar), antingen som utdelning eller kapital. Under dessa förutsättningar kommer nettobehållningen att bli större vid ett indirekt innehav så länge avkastningen understiger 6,05 procent. Om avkastningen överstiger 6,05 procent leder dubbelbeskattningen inom bolagssektorn till en högre skattebelastning än vad förmögenhetsbeskattningen medför vid ett direkt ägande. Med en skattesats på 1,5 procent blir motsvarande gränsvärde för avkastningen 12,1 procent.

Direktavkastningen för skattepliktiga aktier baserad på 2006 års utdelningar uppgår till ca 3 procent för de bolag som lämnat utdelning. För obligationer och liknande placeringar ligger avkastningen på mellan

2 och 3 procent. Därtill bedöms börsutvecklingen de närmaste åren följa BNP-utvecklingen.

Ett exempel illustrerar: En förmögenhet på 10 miljoner kronor och en avkastning på 2 procent ger vid direkt ägande en nettobehållning på 65 000 kronor (skattesats 0,75 procent). Vid indirekt innehav blir nettobehållningen 116 000 kronor. Skillnaden blir därmed 51 000 kronor. Vid en avkastning på 4 procent blir skillnaden 25 400 kronor.

Med hänsyn till det anförda bedöms risken inte vara överhängande för att privat förmögenhet i form av finansiella tillgångar i någon större omfattning kommer att överföras till egna bolag om finansiella tillgångar i onoterade aktiebolag m.m. blir skattefria. Ett överförande av förmögenhet till bolagssektorn är även förenat med administrativa kostnader.

Delägars bostad i onoterade aktiebolag m.m.

Fastigheter och bostadsrätter skall enligt 14 § SFL alltid beaktas vid förmögensvärderingen av onoterade aktier m.m. under förutsättning att de hos delägaren skulle ha utgjort skattepliktig privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt enligt 3 § första stycket 1 SFL. Någon prövning av om bostaden ingår i en rörelse hos den juridiska personen eller handelsbolaget skall inte göras. Det innebär att om ett bolag innehar t.ex. ett småhus som bebos av en delägare privat, skall småhuset värderas som om han eller hon innehade det direkt.⁴ Den i 14 § angivna genomsynsprincipen innebär även att småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet som på grund av ägarens begäran enligt 2 kap. 9 § tredje stycket inkomstskattelagen är näringsfastighet samt den del av en näringsfastighet som inrymmer en bostadslägenhet som används eller är avsedd att användas av fastighetsägaren för eget eller närståendes boende, 3 § första stycket 2 och 3 SFL, skall beaktas vid värderingen av ägarens andel i företaget i den omfattning som skulle ha gällt om bostaden innehafts direkt av delägaren. Detta under förutsättning att egendomen inte ingår i en rörelse hos den juridiska personen eller handelsbolaget.

Skuld som är hänförlig till bostaden är avdragsgill, till skillnad från andra skulder i näringsverksamheten. Med att en skuld är hänförlig till viss tillgång avses enligt förarbetena att den har sin grund i anskaffande eller förbättring av egendomen.⁵

⁴ Enligt 10 § SFL skall fastighet i Sverige tas upp till det värde som gäller som underlag för fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt jämförd med 1 § lagen (2006:1340) om fastighetsskatt i vissa fall vid 2007-2009 års taxeringar.

⁵ Prop. 1996/97:117 s. 86.

5.2 Skattefrihet för finansiella tillgångar i onoterade aktiebolag m.m.

Promemorians förslag: Ett företags tillgångar skall vara fria från förmögenhetsskatt oavsett om det är fråga om arbetande kapital eller kapitalförvaltning. Undantag görs för sådan bostad i företaget som används av delägaren för privat bruk. Vid värdering av delägar rätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen och som inte är marknadsnoterad samt andel i handelsbolag skall därför endast beaktas sådan tillgång i den juridiska personen respektive i handelsbolaget som omfattas av 3 § första stycket 1–3 och därtill hänförlig skuld. Tillgången och skulden beaktas i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av delägaren.

Undantag görs för en fysisk persons innehav av andel i investeringsfond som inte är marknadsnoterad. Vid värdering av sådan andel skall på samma sätt som i dag tillgångar i fonden beaktas i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av fonddelägaren. Vid värderingen skall hänsyn tas till skuld som är hänförlig till andelen.

Skälen för förslaget

En uttömmande uppräknings av vilka tillgångar som är förmögenhetsskattepliktiga görs i 3 § SFL. I 3 § första stycket punkterna 5 och 6 regleras skatteplikten för onoterade aktier samt andelar i ekonomiska föreningar och handelsbolag m.m. Huvuddelägares aktie undantas. Av 5 kap. 2 § IL framgår att vad som sägs om svenska handelsbolag, vid beskattningen också gäller i fråga om europeiska ekonomiska intressegrupperingar. I 14 § första stycket SFL anges att vid värderingen av aktier och liknande tillgångar som inte är marknadsnoterade skall en genomsynsprincip tillämpas. Tillgångar och skulder i verksamheten beaktas i samma omfattning som om delägarna ägt dem direkt. Tillgångar och skulder i rörelse, jordbruk och fastighetsförvaltning medräknas alltså inte vid värderingen. En tillgång som vid direkt innehav skulle utgöra privatbostad anses dock aldrig ingå i näringsverksamheten.

Såsom framgått av föregående avsnitt bör utgångspunkten vara att företagets tillgångar behandlas lika oberoende av om det är fråga om arbetande kapital eller kapital som förvaltas i företaget. Det ingår som ett led i många företags verksamhet att bygga upp en viss likviditetsreserv, t.ex. för att möta konjunktursvängningar och framtida investeringsbehov. Av naturliga skäl eftersträvar företagen normalt även en så hög avkastning som möjligt på sina likvida medel. Placering i aktier eller andra värdepapper kan då i vissa skeden vara mer attraktiv än t.ex. sedvanlig inlåning i bank. Den nuvarande skattefriheten för företagstillgångar bör därför utvidgas till att gälla samtliga finansiella tillgångar i näringsverksamheten. Någon prövning av om ett företags olika tillgångar ingår i näringsverksamheten bör alltså inte göras.

För att motverka risken för skatteplanering genom att bostäder för privat bruk överförs till det egna företaget bör nuvarande regler om att privatbostadsfastigheter och privatbostadsrätter (3 § första stycket 1 SFL) alltid skall beaktas vid förmögenhetsvärderingen av onoterade aktier m.m. finnas kvar. Av likformighetsskäl bör även den del av en

näringsfastighet som belöper på eget eller närståendes boende eller småhus på lantbruksenhet som på ägarens begäran räknas som näringsfastighet (3 § första stycket 2 och 3 SFL) beaktas vid värderingen av onoterade andelar. Vid värdering av delägarrätt som avses i 48 kap. 2 första stycket inkomstskattelagen och som inte är marknadsnoterad samt andel i handelsbolag skall därför endast beaktas sådan tillgång i den juridiska personen respektive i handelsbolaget som omfattas av 3 § första stycket 1–3 SFL och därtill hänförlig skuld. Tillgången och skulden skall beaktas i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av delägaren. Förslaget omfattar inte onoterad andel i en investeringsfond.

Andel i investeringsfond

En investeringsfond är en i värdepapper placerad förmögenhet som ägs av de som gjort insättningar i fonden, fondandelsägarna. I lagen (2004:46) om investeringsfond definieras begreppet investeringsfond som värdepappersfond eller specialfond. Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller UCITS-direktivets⁶ krav medan specialfonder är sådana som på något sätt avviker från reglerna i UCITS-direktivet och kan sägas motsvara de fonder som hittills kallats för nationella fonder. Svenska investeringsfonder kan endast bildas på så kallad kontraktsrättslig grund. Detta innebär att en svensk investeringsfond inte är någon självständig juridisk person och kan således inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter. Förvaltningen av fonden sköts av ett fondbolag, vilket är ett svenskt aktiebolag som har Finansinspektionens tillstånd att utöva fondverksamhet. Det finns olika sorters investeringsfonder, t.ex. aktiefonder, räntefonder och blandfonder. För att utländska fondföretag skall få bedriva verksamhet i Sverige krävs att de fått tillstånd av Finansinspektionen.

En fondandelsägare förmögenhetsbeskattas för sitt innehav på så sätt att värdet påverkar ägarens förmögenhet. Andelar i marknadsnoterade investeringsfonder värderas enligt 12 § SFL. Där framgår att andelar i marknadsnoterade aktiefonder och blandfonder tas upp till 80 procent av det noterade värdet. Andel i räntefond tas upp till 100 procent av det noterade värdet. Andel i en investeringsfond som inte är marknadsnoterad i det land där fonden är hemmahörande värderas enligt genomsynsprincipen i 14 § SFL. Det innebär att vid värderingen av fondandelen beaktas tillgångarna i fonden som om andelsägaren ägt dem direkt.

Lex Uggla-problematiken har sin grund i att ägare till onoterade aktier m.m. i rörelsedrivande företag blivit förmögenhetsbeskattade för s.k. överskottslikviditet i företaget. I en investeringsfond är fråga om ren kapitalförvaltning och förvaltningen sköts av ett fondbolag. Någon överskottslikviditet kan definitionsmässigt inte uppkomma i en investeringsfond. Den kritik som riktats mot Lex Uggla har alltså ingen bäring på förmögenhetsbeskattningen av andelar i investeringsfonder. Den nuvarande genomsynsprincipen som innebär att fysiska ägare till

⁶ Rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag).

onoterade andelar i en investeringsfond förmögenhetsbeskattas som om de ägt tillgångarna i fonden direkt bör därför vara kvar.

Lagförslaget

Förslaget föranleder en ändring i 14 § lagen om statlig förmögenhets-skatt.

6 Konsekvenser för de offentliga finanserna m.m.

En sänkning av skattesatsen för finansiella tillgångar och reala tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter från 1,5 till 0,75 procent beräknas minska förmögenhetsskatteintäkterna med ca 1,72 miljarder kronor inkomståret 2007.

För att kunna beräkna skattebortfallet av åtgärderna till följd av Lex Uggle-problematiken behövs uppgifter över privata förmögenheter i bolag. Någon statistik över privata förmögenheter som placerats i bolag finns dock inte. De enda uppgifter som finns att tillgå är Skatteverkets preliminära uppskattning av den överskottslikviditet i fåmansaktiebolag som ägs av fysiska personer. Skatteverkets uppskattning baseras på taxeringsåren 2004 och 2005 och indikerar att det i dagsläget finns mellan 2,6 och 4,1 miljarder kronor i överskottslikviditet i fåmansaktiebolag. Uppskattningen pekar på att antalet delägare som potentiellt berörs av överskottslikviditet och borde få höjd förmögenhetsskatt i riket som helhet skulle uppgå till ca 1 000. Förmögenhetsskatten för dessa uppgår enligt skattningen till mellan 40 och 60 miljoner kronor. Med en halvering av skattesatsen för finansiella tillgångar från 1,5 till 0,75 procent uppskattas statens potentiella intäktsbortfall till följd av att finansiella tillgångar i onoterade aktiebolag m.m. blir skattebefriade till mellan 20 och 30 miljoner kronor.

Sammantaget beräknas åtgärderna på förmögenhetsskatteområdet medföra ett intäktsbortfall för staten på ca 1,75 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2007 avsatte regeringen 1,72 miljarder till finansiering av sänkningen av skattesatsen för finansiella tillgångar och tillgångar som inte är fastigheter och bostadsrätter. Regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2008 med förslag till finansiering av resterande del.

En halvering av skattsatsen för finansiella tillgångar minskar sannolikt incitamenten att placera förmögenheter i utlandet. Det bör således ha en positiv effekt på riskkapitalförsörjningen till näringslivet. Vidare bör avskaffandet av Lex Uggle bidra till att öka kapitaltillgången i onoterade företag och därmed möjligheten att investera och nyanställa. Därigenom kan företagen bidra till att skapa tillväxt i ekonomin och nya jobb. Detta slag av indirekta effekter på de offentliga finanserna är dock svåra att beräkna och beaktas därför ej.

Genomförandet av förslagen kräver information till allmänheten. Kostnader uppkommer för annonsering samt framtagande och distribution av informationsmaterial m.m. Vidare uppkommer kostnader för utveckling och drift av ett IT-stöd som anpassas till nya skatteadministrativa rutiner. Skatteverkets kostnader för dessa åtgärder bör rymmas inom ramen för verkets befintliga anslag. De offentlig-finansiella kostnaderna kan dock antas bli lägre beroende på att förslaget om slopad Lex Uggla-beskattnig leder till minskade hanteringskostnader för såväl Skatteverket som Domstolsväsendet. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslagen inte få någon budgetpåverkan.

7 Författningskommentarer

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

14 §

Ändringen i *första stycket* innebär att vid värdering av aktier och liknande tillgångar som inte är marknadsnoterade samt andelar i handelsbolag, ekonomiska föreningar och europeiska intressegrupperingar skall endast beaktas sådan tillgång i den juridiska personen respektive i handelsbolaget som omfattas av 3 § första stycket 1–3, dvs. privatbostadsfastighet, privatbostadsrätt, småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet som på grund av ägarens begäran enligt 2 kap. 9 § tredje stycket inkomstskattelagen är näringsfastighet samt den del av en näringsfastighet som inrymmer en bostadslägenhet som används eller är avsedd att användas av fastighetsägaren för eget eller närståendes boende. Tillgångarna skall beaktas i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av delägaren. Vid värderingen skall hänsyn även tas till skulder som är hänförliga till tillgångarna. Övriga tillgångar och skulder i den juridiska personen eller i handelsbolaget är fria från förmögenhetsskatt och skall inte beaktas vid värderingen av den onoterade aktien m.m. Bestämmelsen gäller inte andel i investeringsfond.

Paragrafens *andra stycke* har fått ett nytt innehåll. Ändringen föranleds av att bestämmelsen i första stycket inte gäller en fysisk persons andel i investeringsfond. Vid värdering av andel i investeringsfond som inte är marknadsnoterad skall på samma sätt som i dag tillgångar och skulder i fonden beaktas i den omfattning som skulle ha gällt om de innehafts direkt av delägaren och inte annat följer av tredje stycket eller 13 §.

Ändringarna behandlas även i avsnitt 5.2.

19 a §

Paragrafen är ny. Av *första stycket* framgår att vid uträkning av skatten skall den beskattningsbara förmögenheten delas upp i två olika

tillgångsslag, dels tillgångar som omfattas av skatteplikt enligt 3 § första stycket 1–3, dels övriga tillgångar.

I *andra stycket* anges att uppdelningen görs utifrån tillgångsslagens respektive andel av de skattepliktiga tillgångarna såsom de tagits upp vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten, dvs. före avdrag för skulder. Uppdelningen på olika tillgångsslag skall göras gemensamt för de personer som enligt 21 § skall sambeskattas. De sammanlagda skattepliktiga tillgångarna räknas ihop och fördelas på de två tillgångsslagen. Värdet av de olika tillgångsslagen multipliceras sedan med respektive skattesats.

Tredje stycket innehåller en regel som innebär att vid beräkningen av tillgångsslagens andelar av de sammanlagda skattepliktiga tillgångarna skall en fordran mellan personer som sambeskattas inte beaktas. En fordran mellan sambeskattade kommer då inte att påverka hur stor andel av den beskattningsbara förmögenheten som fördelas på de olika tillgångsslagen. Förslaget innebär inte att en sådan fordran mellan personer som sambeskattas blir skattefri, utan den skall på samma sätt som i dag tas upp till beskattning och beaktas vid uträkningen av skatten. Det gäller även den skuld som är hänförlig till fordringen.

Bestämmelserna behandlas utförligt i avsnitt 4.2.

20 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skattesatserna. Ändringen innebär att det från och med taxeringsåret 2008 införs två olika skattesatser. Av *första stycket* framgår att för fysisk person, dödsbo och familjestiftelse är skattesatsen 1,5 procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten som är hänförlig till tillgångar som avses i 3 § första stycket 1–3. För den del av den beskattningsbara förmögenheten som är hänförlig till övriga tillgångar är skattesatsen 0,75 procent. Se kommentaren under 19 a §.

I ett nytt *andra stycke* anges att för annan juridisk person är skattesatsen 0,75 promille.